

*SAK:n puheenjohtaja Jarkko Eloranta
Paasitorni, Helsinki*

Embargo torstaina 22.5.2025 kello 9.10

Puhe SAK:n edustajiston kokouksessa 22.5.2025 (muutosvarauksin)

Puheenjohtajisto, arvoisat edustajiston jäsenet, hyvä kokousväki!

Syksyllä alkanut ja nyt pikkuhiljaa loppuun kääntyvä työehtoneuvottelukierros lähti liikkeelle tilanteessa, jossa oli valmiiksi tarve kunnollisille palkankorotuksille: ostovoimakuopan kurominen umpeen ei enää voinut odottaa. Ostovoiman historiallinen pudotus oli totta ja se oli ja on yksi keskeinen syy Suomen talouden aneemisuuteen.

Ostovoiman nostamisen lisäksi työehtopöydissä neuvoteltiin Orpon hallituksen työelämäheikennysten vaikutuksista työehtoihin. Näiden heikennysten ohella eri aloilla on myös omat työehtojen kehittämistarpeensa. Monilla aloilla työehtojen kehittämismuutoksia on päässyt kertymään useiden neuvottelukierrosten ajan.

Hallituksen työelämäheikennykset ovat hankaloittaneet neuvotteluja kautta linjan. Neuvottelupöydissä on jouduttu puolustamaan jo olemassa olevia työehtoja. Lisäksi on pyritty nostamaan työehtosopimusten taso edes nykyisen lainsäädännön tasolle.

Tähän kaikkeen vastaukseksi SAK:n jäsenliitot yhdistivät voimansa. Syksyllä 2024 käynnistynyt neuvottelurupeama on toteutettu tiiviissä liittokoordinaatiossa tunnuslauseella *#VoitollaTyöhön*. Tämä on tarkoittanut yhteistä valmistautumista, yhteisiä toimintatapoja ja yhteistä tahtoa taata kaikille oikeudenmukaiset työehdot.

Pitkän väännön ja kovien työtaistelujen jälkeen Teollisuusliitto sai solmittua pääavauksen työmarkkinoille. Kolmevuotiset sopimukset tuovat lähes 8 prosentin palkankorotukset. Sopimuksen aikaansaaminen oli vaikeaa ja työnantajien asenne nuiva.

Työnantajat kauhistelivat neuvottelujen aikana tavan mukaan palkkapyyntöä. Vaikutti myös siltä, että ay-liikkeen keskinäinen koordinaatio hiersi työnantajia melkoisesti. Toivottavasti pääsevät ahdistuksestaan eroon, sillä työntekijäpuolen neuvottelukoordinaatio jatkuu tulevaisuudessa. Sen on jatkuttava, sillä muuta vaihtoehtoa pärjäämiselle ei ole. Työnantajien koventuva linja ja tiukentuva koordinaatio vaativat tiivistäviä toimia palkansaajilta. Palkansaajat pärjäävät, jos pelaavat yhteen.

Työnantajien tavoite on hajottaa palkansaajien yhteistä rintamaa, mutta siihen ansaan ei pidä langeta. Päinvastoin on tiivistettävä yhteistyötä niin SAK:n sisällä kuin toivottavasti myös eri keskusjärjestöihin kuuluvien liittojen kesken.

Neuvottelukierroksen loppuanalyysi on vielä teon alla ja siihen varmasti palataan monta kertaa. Maistiaisista on luvassa jo tässä kokouksessa.

Sen voi kuitenkin jo sanoa, että SAK:n liitot loivat yleisen linjan työmarkkinoille ja nyt jo lähes kaikille SAK:laisille jäsenille on pystytty turvaamaan ostovoimaa parantavat työehtosopimukset ja reilut työehdot. Tärkein tavoite tuli siis saavutettua.

Hyvä kokousväki!

Yksi kierroksen puhutuista aiheista on valtakunnansovittelija -instituutio, toimivalta, voimavarat, kyvyt ja mahdollisuudet toimia nykyisessä neuvotteluympäristössä. Me olemme SAK:n toimesta jo hyvän aikaa todenneet, että sovittelutoiminto ei pysty vastaamaan nykyneuvottelutoimintaan. Syitä on monia lähtien neuvottelutoiminnan hajautumisesta ja sirpaloitumisesta, uuden vientivetoisen mallin sementoivan lainsäädännön voimaantulon kautta päätyen siihen, että työehtosopimusten tekstimuutosten kustannusvaikutukset arvotetaan kolmanteen desimaaliin kustannuksia laskettaessa ja sovittelijat joutuvat turvautumaan työnantajan informaatioon ja dataan laskennassa. Kovin läpinäkyvää, puolueetonta ja luottamusta herättävää sovittelu ei voi olla, jos ja kun käytettävä data on työnantajan putkesta tullutta.

Sovittelutoiminnan puolueettomuutta, itsenäisyyttä ja riippumattomuutta on pakko vakavasti kehittää, jos halutaan sen toimivan työmarkkinoiden toiminnan kohentajana ja työehtokiistojen ratkaisun sujuvoittajana. Nyt kokemus on usein päinvastainen. Asiat monimutkaistuvat, jäykistyvät ja hankaloituvat sovittelijan toimistossa.

Kunta- ja hyvinvointialueiden neuvottelut olivat ennakkoon yksi eniten kiinnostusta ja pohditaan herättäneistä. Moni kotikatsomo tuli yllätetyksi, kun alalle syntyi ratkaisu ilman työtaisteluja, pohjimmiltaan yleisen linjan mukainen ja edelleen palkkaohjelman sisältävä. Osapuolet kantoivat vastuuta ja tunnustivat realiteetit. Työrauhan arvo ymmärrettiin molemmin puolin pöytää.

Julkisen sektorin toisella kulmalla, valtion sopimuspöydässä tilanne sen sijaan ehti jo eskaloitua poikkeukselliseksi työtaisteluiksi. Pitkään vaikutti siltä, että valtiotyönantaja ei ollut valmis maksamaan yleisen linjan mukaisia palkankorotuksia työntekijöilleen ja virkahenkilöilleen.

Lakkojen, lakonuhkien ja kehysriihen jälkeen valtio kuitenkin taipui yleiseen linjaan. Tyyliipisteitä ei työantajan toiminnalle voi antaa ja jälkipurkuun on varmasti aihetta tavallista enemmän.

Poliitikoilla oli ilman muuta sormensa pelissä ratkaisussa. Viime kädessä olisi näyttänyt kovin, kovin kummalliselta ja arvottomalta, jos tasavallan hallituksella on varaa miljardien veronalennuksiin yrityksille ja ministereiden tuloluokkaan, mutta valtion toiminnasta ja kansalaisten turvallisuudesta vastaaville työntekijöille rahaa ei olisi palkankorotuksiin muutamaa kymmentä miljoonaa löytynyt.

Valtion ratkaisussa ja yleisen linjan saamisessa kiteytyvät myös nykyisen työmarkkinamallimme ongelmat. Millään palkansaajaryhmällä, sopimusallalla ei ole varaa, eikä kannustetta jäädä piiruakaan jälkeen yleisestä linjasta. Näin on, koska nykyisessä mallissa on mahdotonta ottaa toisia sopimusaloja kiinni, jos ja kun joskus jälkeen jää.

Käynnissä olevat neuvottelut vaikkapa Finnairissa kuvaavat myös tätä ongelmaa. Eri henkilöstöryhmät tekivät vaikeina aikoina säästösopimuksia, jotta firma pääsee niistä yli. Mutta nyt, kun tilanne on kohentunut, niin mitään kompensatiota aikaisemmista säästöistä, eduista ja palkankorotuksista luopumisista ei ole näköpiirissä.

Kun tilanne on tämä, johtaa se jokaisen palkkaratkaisun, työehtosopimusneuvottelun kohdalla siihen, että yleistä linjaa alempia korotuksia ei voi millään perusteella hyväksyä. Työnantajat ovat penänneet joustavuutta. Markkinoineet toimialakohtaista sopimista juuri sillä, mutta lopputulos vaikuttaa päinvastaiselta. Jäykkyys ja yhdenmukaisuus ovat lisääntyneet, eivät vähentyneet.

Hyvä kokousväki!

Orpon hallitus hyppäsi työntajan kelkkaan uudistaessaan valtakunnansovittelijan toimivaltuuksia. Työmarkkinamallia ei työmarkkinaosapuolten välillä pystytty sopimaan, jolloin hallitus kirjasi vientimallin löyhästi työriitalakiin. Muuttiko lainsäädäntö jo olemassa olevaa käytäntöä, on tietysti sitten toinen juttu arvioitavaksi.

Mutta niin kuin todettua, homma ei nykyisellään toimi.

Työmarkkinajärjestöjen olisi syytä vakavasti pohtia onko nykyinen malli sittenkään se kaikista optimaalisin tapa hoitaa työmarkkinatoimintaa, vai löytyisikö parempaa, toimivampaa mallia.

Parisen viikkoa sitten julkaistiin kovan luokan asiantuntijaraportti palkanmuodostuksesta Pohjoismaissa, jossa arvioitiin myös Ruotsin mallia. Ruotsin malliinhan työnantajat ja oikeistohallitus kovasti ovat vedonneet omia heikennyksiään perustellessaan. Jos haluaa yksinkertaistaa raportin viestin Ruotsin palkanmuodostuksen onnistumisesta, niin se on se, että malli on liian jäykkä eikä huomioi riittävällä tavalla taloudessa ja työvoimatarpeissa tapahtuvia muutoksia.

Esimerkiksi Suomessa työntajan on hehkuttanut julkisen sektorin toimihenkilöiden numerottomia työehtosopimuksia ansiotason turvaajana, mutta onkin käynyt päinvastoin. Palkat ovat jääneet jälkeen.

Tämän suuntaista viestiä SAK on kertonut jo ennen raportin julkaisemista. Ymmärrämme avoimen sektorin palkanmuodostuksen merkityksen koko taloudelle, mutta tarvitsemme tiettyä joustavuutta palkanmuodostukseen. On kyse sitten palkkojen ja työehtojen jälkeenjääneisyyden korjaamisesta, työvoimapula-alojen tarpeiden huomioimisesta, palkkatasa-arvon edistämisestä tai alakohtaisten muiden ongelmien ratkaisemisesta.

SAK on myös esittänyt tulospalkkiojärjestelmien kehittämistä yhdessä sopien. Mutta tähän asti työntajapuoli on uskonut kuin pässi suuriin sarviinsa, että viennin avauksen kustannusvaikutus on ainoa jumala, eikä muita jumalia voi, eikä saa olla. Ovat uskossaan vahvoja, mutta väärässä.

Jos taas vähän viestiä yksinkertaistaa, niin viesti työntajapuolelle on, että jos ette usko meitä niin uskokaa ruotsalaista tutkijaa.

SAK julkaisi marraskuussa 2023 omat periaatteensa työmarkkinamallin pohjaksi ja uskallan väittää, että ne ovat edelleen mitä kuranteinta tavaraa, joiden pohjalta voitaisiin rakentaa paljon nykyistä parempi työmarkkinamalli ja palkanmuodostuksen periaatteet sekä työehtojen kehittämisen pohja.

Nykyinen malli johtaa pysähtyneisyyteen ja jäykkyyteen, kiitos työntajien yksisilmäisyyden ja työelämän sääntelyn siirtymiseen entistä enemmän lainsäädännöllä hoidettavaksi. Reilusti käsi ylös Etelärannassa virheen merkiksi ja hommiin uuden paremman työmarkkinamallin rakentamiseen.

Hyvät kuulijat!

Hallituspuolueet voittivat vaalit lupaamalla pysäyttää valtion velkaantumisen. Säätytalolla vannottiin verivalat homman hoitamiseksi. Osa velkaantumisen taittamisesta piti hoitaa menoleikkauksilla ja osa työllisyyden kohenemisen avulla. Säästöjä tehtiinkin miljarditolkulla lähinnä sosiaaliturvaan, kuten ansiosidonnaiseen työttömyyspäivärahaan ja asumistukeen, aikuiskoulutustukea unohtamatta. Myös julkisista palveluista on leikattu. Hallitus myös uskoi, että leikkaukset ja heikennykset lisäävät työllisyyttä 100 000 uudelle työllisellä.

Mikä on lopputulos? Valtion velka kasvaa ennätystahtia, julkisen talouden alijäämä on ennätystasolla, työttömyys ennätyskorkealla, pitkäaikaistyöttömyys hipoo 90-luvun laman huippulukemia, talouskasvu nollassa. Hallitus on epäonnistunut täysin omissa tavoitteissaan. Orpon kipparioima velkalaiva kohdannut totaalisen haaksirikon, ei pikkupohjakosketusta, vaan velkalaivan pohja on revennyt totaalisesti.

Hallituksen epäonnistumisesta maksavat kovaa hintaa tavalliset suomalaiset työntekijät, työttömät ja lapsiperheet. Toimeentulovaikkeudet ovat lisääntyneet, duunariköyhyys kasvaa, taloudellinen ahdinko leviää, asunnottomien määrä ja hädät lisääntyvät. Lista voisi jatkaa ja jatkaa, mutta viesti on sama. Tämä hallitus luo taloudellista, sosiaalista ja yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja eriseuraisuutta tavalla ja määrällä, jota Suomessa ei ole nähty vuosikymmeniin.

Massiivisten leikkausten lisäksi hallitus runnoi läpi rajun työelämän oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden romutuspaketin lähtien lakko-oikeiden heikentämisestä, paikallisen sopimisen vapauttamisesta aina yhteistoiminnan heikentämiseen työpaikoilla. Työllisyydellä näitäkin heikennyksiä perusteltiin, mutta tarkoitusperät taisivat kuitenkin olla jotain ihan muuta.

Ankarimpien leikkausten jälkeen ja todettuaan niiden toimimattomuuden hallitus jatkoi valtion velan taittamista veronkiristyksillä vuonna 2024. Yleistä arvonlisäveroa korotettiin, lääkkeiden arvonlisäveroa korotettiin ja ansiotuloverotuksessa solidaarisuusveron alarajaa laskettiin. Myös uusia leikkauksia tehtiin. Joku saattoi vielä tuolloin uskoa, että hallitus oli kohtalaisen tosissaan tasapainottamassa julkista taloutta.

Mutta nyt talvella ja keväällä kaikki muuttui. Elinkeinoelämän tilaamat työelämäheikennykset ja sosiaaliturvaleikkaukset oli saatu joko voimaan tai valmisteluun. Elinkeinoelämän lobbarit näkivät hetkensä tulleen. He ryhtyivät edistämään pitkään toivomiansa veronalennuksia. Hallitukselta tilattiin jotain isoa, jotta kasvu lähtisi käyntiin.

Veronalennukset toisivat lisää rahaa firmojen kassaan ja hyvätuloisten kukkaroihin. Samalla julkisen talouden tulopohjan kaventuessa olisi jatkossa mahdollista ajaa läpi entistä suurempia julkisten palvelujen leikkauksia ja julkisen sektorin supistamista. Elinkeinoelämän pitkään hellimiä tavoitteita nekin.

Oikeistohallitus luo kierteen, jossa leikkaukset ja veronalennukset vuorottelevat. Missään vaiheessa tarkoitus ei ole julkisen talouden tasapainottaminen, vaan perimmäinen tavoite on verojen minimointi ja hyvinvointivaltion alasajo.

Rikkaiden ja yritysten veronalennushuomassa hallitus toki ilmoitti poistavansa ay-jäsenmaksujen verovähennysoikeuden. Tavallisen palkansaajan verotuksen kiristysten lisäksi hallituksen päätös on jälleen kerran hyökkäys järjestäytymistä ja järjestäytyneitä työmarkkinoita vastaan. Päätös alleviivaa tämän hallituksen inhoa järjestäytyneitä työntekijöitä ja heitä edustavia liittoja kohtaan.

Järjestäytyneet työmarkkinat ja toimivat työmarkkinaosapuolten neuvottelusuhteet ovat tuottaneet paljon, paljon parempaa työllisyyttä, tuottavuutta ja talouskasvua tähän maahan kuin tämän hallituksen toimet. Mutta silti vain hyökkäykseen käydään ideologian sokaisemana.

Hyvä kokousväki!

Samaan aikaan, kun hallitus keventää yritysten ja hyvätuloisten, ministeriluokan palkansaajien verotus tonnikaupalla vuodessa, niin maanpuolustukseen tarvitaan lisää rahaa. Ja rahaa tarvitaan sinne perustellusti. Venäjän julma ja laiton hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, eikä merkkejä ole siitä, että Venäjä olisi tapojaan muuttamassa.

Rahaa tarvitaan Ukrainan tukemiseen. Rahaa tarvitaan Suomen oman puolustuskyvyn kasvattamiseen. Eurooppa joutuu ottamaan suuremman vastuun puolustuksestaan USA:n vetäytyessä ja osoittaessa käsittämätöntä ymmärrystä Venäjän politiikalle ja toimintatavoille.

Ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka ovat perinteisesti olleet ne politiikan sarat, joissa Suomessa on haettu suurta kansallista yhtenäisyyttä. Ja hyvästä syystä ja hyvillä tuloksilla.

Nyt on syytä olla huolissaan kansallisesta yksituumaisuudesta ja yhteiskunnan eheydestä näissä kysymyksissä. Nykyinen hallitus jakaa kansaa voittajiin ja häviäjiin ennennäkemättömällä vauhdilla ja voimalla. Köyhiä ja kipeitä kepitetään entistä enemmän, työtä tekevä keskiluokka ajetaan tiukoille julkisten palvelujen rapautuessa, työmarkkina-aseman heiketessä ja ostovoiman laahatessa ja samaan aikaan rahaa lapataan miljarditolkulla yrityksille ja kaikista kovatuloisimmille VM:n virittämällä toivotaan toivotaan -perusteilla.

Leikkauksia ja heikennyksiä on perusteltu julkisen talouden tasapainotuksella. Nyt yön kiristystä samalle joukolle tullaan pian perustelemaan puolustusmenojen kasvattamisella. Hyvinvointivaltiota pitää leikata, jotta puolustukseen on rahaa. Suomessa poliitikot ovat olleet hiljaa asiasta, mutta eteen tämäkin keskustelu tulee.

Mutta mitä se tarkoittaa, voidaanko mitenkään puhua yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta siinä tilanteessa, että taakka kaadetaan pieni- ja keskituloisten niskaan? Miten kasvaviin puolustusmenoihin osallistuvat he, jotka tienaaavat ja omistavat eniten, he, joilla on niin sanotusti eniten hävittävää, jos oikein huonosti käy.

Iso osa Suomen puolustuksen lujuutta on vahva puolustustahto. Se syntyy tunteesta, että olemme oikeasti samassa veneessä, emmekä kumollaan olevassa velkalaivassa, josta yläkannen väki vei pelastusveneet ja pöytähopeat mukanaan. Yhteiskunnan eheyttä, sosiaalista tiiveyttä, yhteistä tahtoa ei luoda Orpon-Purran hallituksen politiikalla.

Päinvastoin, hallituksen politiikka rapauttaa näitä, luo eripuraa, vastakkainasettelua, jakaa kansaa kasteihin, luo toivottomuutta, näköalattomuutta ja merkityksen katoamista. Kaikki asioita, jotka heikentävät resilienssiä, heikentävät puolustustahtoa, tekevät yhteiskunnastamme haavoittuvaisemman. Ulkoinen turvallisuus ja vahva puolustuskyky ja -tahto syntyvät sisältäpäin, sisäisestä yhtenäisyydestä, yksituumaisuudesta ja eheydestä.

Sosiaaliturvan, hyvinvointivaltion ja kasvavien puolustusmenojen asettaminen vastakkain ei ole viisasta, eikä kestävää. Siksi uusia avauksia tarvitaan. Yksi rahoituskeinoista on varallisuuteen perustuvan puolustusveron käyttöönotto. Se myös tasapainottaisi yhteiskunnallista tilannetta,

ajassamme, jossa kovia leikkauksia ja heikennyksiä on jo tehty, mutta ne ovat koskeneet vain osaa kansasta.

Ja pieni puolustusvero on juuri sellainen toimi kuin pääministeri Orpo lupasi tämän hallituksen aloittaessa Suomen talouden tervehdyttämisen. Pääministerihän lupasi, että keneltäkään ei vaadita mahdolltomuuksia tai kohtuuttomuuksia. Siksi promillen, kahden puolustusvero yli 100 000 euron varallisuudesta olisi paikallaan yhtenä keinona rahoittaa valtion kasvavia rahatarpeita puolustukseen.

Promillen, kahden varallisuusvero on pieni kulu verrattuna vaikkapa varainhoidon kuluihin, joita varakkaat maksavat rahastoyhtiöille, pankkiiriliikkeille ja vastaaville. Tavallista palkansaajaa varallisuusvero ei juuri koskettaisi, koska asunto, auto ja kesämökki olisivat verosta vapautettu. Veron odotettu tuotto olisi noin sata miljoonaa per veropromille.

Samalla voitaisiin toteuttaa yleishyödyllisten yhteisöjen, rahastojen ja ulkomaisten sijoittajien osinkotuottojen lähdevero, jota SAK on jo aiemmin esittänyt.

Hyvät kuulijat!

Sen lisäksi, että Orpo on kipparoinut velkalaivan upoksiin, on hallitus saanut aikaan ennätystyöttömyyden Suomeen. Ja mitään ei tehdä tilanteen helpottamiseksi. Suhdanteille hallitus ei voi sanomansa mukaan mitään, mutta hallitus on omilla toimillaan heikentänyt talouden vetoa ja työllisyyden tasoa. Helpotusta ei ole näköpiirissä, eikä aktiivisen työvoimapolitiikan keinoja näy suurimmilla suorillakaan.

Taas kävi niin, että kiljuva työvoimapula vaihtui vaikeaksi sulavaksi pitkäaikais- ja rakennetyöttömyydeksi. Nyt tarvitaan toimia ihmisten työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen, osaamisen vahvistamiseen ja polkujen luomiseen työttömyydestä työhön.

Me kaikki tiedämme Suomen ikärakenteen ja tiedämme, että nousun koittaessa olemme jälleen vailla osaavaa työvoimaa. Nyt työttömänä olevia ei saa unohtaa. Ei saa käydä niin, että he jäävät syrjään ja samalla ulkomailta tuodaan työvoimaa eikä työttömien joukko harvene juuri lainkaan.

Tätä virhettä ei saa tehdä. Elinkeinoelämän ja yritysten on oltava yhtä huolissaan työllistymisestä, työttömien palveluista, osaamisesta ja työkyvystä kuin ay-liikkeenkin, koska helppoa ulkomaisen työvoiman ratkaisua ei ole, ei sitä voi hyväksyä.

Työttömyys on ennätyskorkealla ja hallitus on leikannut massiivisesti ansiosidonnaista työttömyysturva ja asumistukea. Ihmisten ahdingosta piittaamatta hallitus jatkaa tavallisten työntekijöiden kurittamista. Vielä hallitusohjelman hyväksymisen jälkeen kokoomus julisti keventävänsä työnhakijoiden palveluprosessia, jotta työnantajille tulevia turhia työhakemuksia voidaan vähentää. Toisin kävi.

Hallitus on viemässä eteenpäin lakia, jossa työttömien olisi edelleen haettava neljää työpaikkaa kuukaudessa. Tämän lisäksi viranomaiset voisivat tehdä työttömyyden alusta alkaen velvoittavia työtarjouksia. Tarjouksia, joista ei työttömyysturvan menettämisen uhalla voisi kieltäytyä. Myös osatyöntekijöiden velvoitteita hakea muuta työtä kiristetään.

Velvoitteiden lisäämistä ryyditetään vielä työttömyysturvan seuraamusten kiristämisellä. Hallitus on esittänyt, että työtön menettäisi ensimmäisestä virheestä työttömyysturvan viikoksi. Toisesta

virheestä työttömyysturva katkeaisi kokonaan, kunnes on ollut töissä, palveluissa tai yrittäjänä vähintään kuusi viikkoa

Hallitus jatkaa valitsemallaan tiellä, jossa työttömiä pidetään lähtökohtaisesti työtä välttelevinä ja laiskoina. Kovaa politiikkaa samaan aikaan, kun tuhannet tavalliset ja ahkerat työssä käyvät ovat menettäneet työnsä ja avoimien työpaikkojen määrä on vähissä.

Orpo-Purran hallitus valmistelee myös työttömän peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdistämistä uudeksi yleistueksi. Valitettavasti tämä yleistukivalmistelu näyttää jatkavan työttömyysturvan kiristyslinjalla. Työttömyyskassoihin kuulumattomilla olisi entistä vaikeampi saada edes yleistukena maksettavaa perusturvaa. Sosiaaliturvan yksinkertaistamisen sijaan tarjolla on tuloihin perustuvaa tarveharkintaa, osalle työttömistä tuen odotusaikaa sekä osittaista etuutta. Lohdutonta toimeentulon kiristyslistaa tulee jatkamaan myös toimeentulotuen uudistaminen.

Hyvät kuulijat!

Hallituksen työelämäheikennysten sarja on tältä erää lähestymässä loppuaan. Iso joukko työläinsäädännön heikennyksistä on jo toteutettu tai säätämisen loppusuoralla. Hallitus on sanonut toteuttavansa hallitusohjelmaa tarkasti. Mutta työnläinsäädännön heikentämisen osalta edes se ei ole ollut työnantajille riittävää. Valmistelujen aikana työnantajat ovat pyrkineet ja onnistuneet saamaan lisäheikennyksiä aikaan. Palkansaajien esittämät asiat eivät sen sijaan ole saaneet vastakaikua kolmikantaryhmissä.

Vielä työn alla on muun muassa henkilöperusteisen irtisanomisen helpottaminen eli niin sanottu potkulaki. Malliesimerkki siitä miten lakia ollaan muuttamassa enemmän ja voimakkaammin palkansaajien aseman heikentämiseksi kuin mitä Säätytalolla oli sovittu.

Enää ei riitä, että painava syy poistuu lainsäädännöstä, vaan henkilöperusteiseen irtisanomiseen haetaan isoa muutosta, joka heikentää merkittävästi palkansaajan asemaa ja vahvistaa työnantajan oikeutta irtisanoa työntekijät helpommin, keveämmin ja riskittömämmin. Palkkaa ja potki pihalle – malli tuodaan voimalla Suomen työmarkkinoille.

Lakiluonnoksesta selviää, että varoituskäytäntö kevenee, uudelleensijoittamisvelvoite heikkenee, asiallisen syyn käsite hämärtyy ja koko irtisanomisen perusteiden tarkastelu muuttuu työntekijän toimien arvioinnista työnantajan näkemykseen. Melkoisia muutoksia verrattuna siihen, että painava syy piti pykälästä poistaa.

Työntekijän riski joutua kevyemmällä, huterillakin perusteilla irtisanotuksi siis kasvaa huomattavasti. Tätä riskiä hallitus ei ole tasapainottamassa millään tavalla.

Esimerkiksi laittomasta irtisanomisesta tuomittaviin korvauksiin ei olla esittämässä muutoksia. Nyt vähimmäiskorvaus on 3 kuukauden palkka, mutta se pitäisi olla vähintään kuuden (6) kuukauden palkka, eikä korvauksille pitäisi olla ylärajaa.

Työttömyysturva ja irtisanomismenettelyt muodostavat kokonaisuuden. Tämä hallitus on palkansaajien näkökulmasta heikentänyt molempia. Irtisanominen helpompaa ja nopeampaa. Työttömyysturvaa on heikennetty miljarditolkulla ja ansiosidonnaiselle pääsya on vaikeutettu, tasoa laskettu merkittävästi ja sen tosiasiallinen kesto on pienipalkkaiselle vain 8 viikkoa. Ja täytyy muistaa se, että henkilöperusteisen irtisanomisen jäljiltä duunari saa 45 päivän karenssin työttömyysturvaan. Karua on.

Olisi enemmän kuin kohtuullista, että hallitus tekisi vain sen mitä on hallitusohjelmassa sovittu, eikä madaltaisi potkujen kynnystä olemattomiin. Ja tasapainottaisi riskin kantoa työttömyysturvan parannuksilla sekä laittoman irtisanomisen korvauksilla.

Hyvät ay-toverit!

Elämme todella poikkeuksellisia aikoja monella tapaa. Välillä on todella vaikea uskoa mitä Suomessa ja maailmalla on tapahtunut ja tapahtumassa. Meillä, SAK:laisella ay-liikkeellä on kuitenkin edelleen kyky, tahto, ja voima vaikuttaa tulevaisuuteen ja niin me tottavie aiomme tehdäkin. Me emme lamaannu tai peräänny.

Uutiskuvat Gazasta sen sijaan saavat aikaan välillä toivottomuuden ja välillä kauhistuksen ja välillä raivon tunteita. Kuinka kansainvälinen yhteisö voi hyväksyä sen, mitä Israel Gazassa on tehnyt, tekee ja aikoo tehdä.

Inhimillisen kärsimyksen määrä ylittää kaiken ymmärryksen ja suunnitelmat tyhjentää Gaza ja pakkosiirtää väki toisaalle on sotarikos. Israelin toimet, jotka täyttävät monet kansanmurhan tunnusmerkit, on tuomittava yksituumaisesti ja päättäväisesti.

EU:n on kovennettava linjaansa suhteessa Israeliin, jotta humanitäärinen apu saadaan perille välittömästi, aikaansaadaan molemminpuolinen tulitauko ja jotta rauhanneuvottelut kahden valtion mallin pohjalta voidaan aloittaa. Ilman voimakasta kansainvälistä painostusta näin ei tule tapahtumaan ja siksi EU:n ja Suomen EU:n jäsenenä on toimittava sen puolesta välittömästi ja voimakkaasti. Hamasin on vapautettava panttivangit välittömästi.

SAK:n hallitus linjasi jo viime syyskuussa, että Suomen on tunnustettava Palestiinan valtio. Nyt on korkea aika tehdä tämä päätös.

Hyvä kokousväki, vakavilla teemoilla käymme kokoukseen, mutta toivotan meille kaikille antoisaa ja eteenpäin katsovaa kokousta. Kiitos!